

Ana Kalandadze's "I am the Sun of the Dead "

ანა კალანდაძის "მკვდართა მზე ვარ"

TAMAR GELITASHVILI

Academic doctor,

Invited specialist of Gori State Teaching University

ORCID: 0000-0002-9879-0199

tangelitashvili@gmail.com

+995 599 33 51 33

Abstract

Those born from the earth will finally be called on by the earth; Temporary adopted by life, we will not be able to take even a glimpse of the world, when our mother-earth will call us; She will call us to hold us tightly in her chest and never let us go again;

It took Ana Kalandadze a total of sixteen lines to convey this pattern of life and death in a poem.

It is noteworthy that these sixteen lines are encoded from the beginning to the end. Encoded is both its title, as well as its in-depth, secondary layer subtext.

Here we are dealing with a phenomenon in which we must first decipher the metaphorical meaning of each word-expression and then the secondary, profound underlying content of that metaphor or allegoric symbol.

The alliterations "Skhivmimkrtali"(flickering) and "Skhivmikvdari" - (dimming) refer to a person, long gone from adolescence and adulthood, weakened by old age, in whose eyes the sun (a symbol of life in this particular case) has disappeared.

In this dual-coded poetic masterpiece by Ana Kalandadze, each phrase or expression requires an explanation. Therefore, we cannot dwell only on the primary, superficial metaphor, here the main thing is to discern the underlying layer, the secondary, encoded metaphor.

Thus, in the very first lines of the verse we read:

"On the border, border of two countries I stand,
Oh, my heart, why are you closing?"

Judging from the primary metaphor, standing on the border of two countries, or imagining oneself as "the sun of the dead," means being at the crossroads of day and night, while its profound implication relates to the fact that the lyrical character is in the same state that we discussed in the previous paragraph, that is, "standing on the border of two countries" meaning that we are constantly on the verge of "Being Here and Being There", especially the elderly who have reached old age and are in the "twilight" stage of their lives.

The condition of a man, weakened by old age, forces him to succumb to pessimism, because he is constantly awaiting death and, whether he wants it or not, is aware that the grip of death cannot be avoided, and this most dreadful expectation is naturally accompanied by the fear of the unknown world.

The second line creates a contrast in the poem: 'Oh, my heart, why are you closing?'

The usage of dialectic "risad ~ (or why?)" indicates that the lyrical hero is clearly scolding himself. It is true that he, that is the setting sun of the dead is at the border of life and death ("the border of two countries"), but he also realizes that he has no right to be pessimistic. "Setting of the sun" and imminent death do not mean final disappearance, because the end of one person's life will be followed by the birth of another, new life.

Thus, the poet wants to emphasize that life is eternal and death is predetermined by the creator, because life, like nature, must be constantly renewed and resurrected. This is evidenced by the phrases: "I am the flickering, dimming sun of the dead, In my rays, the sparrows are rejoicing... ~"

In the text, "Rejoicing of sparrows" refers to the young, vibrant life of the next generation, which is to emerge from the seed of the "dimming sun" ancestor and continue his hereditary line of succession.

Naturally, life is inherited by all mortals, as evidenced by the following phrase: ` Dry seeds left over on the branches of the rose, The sparrows peck them up and then the sparrows flee... a ~. Here the rose branch symbolizes the existence of a man once full of life and beauty, whose already vanishing line of life (` dry seeds ') must be continued by his descendants (` The sparrows peck them up and then the sparrows flee...').

It is this sense of joy caused by the reproduction of heredity that gives the lyrical hero grounds for optimism and dispels the painful sense of the inevitability of death.

Old age is always accompanied by the bliss of the birth of grandchildren and great-grandchildren, who should continue the family line and strengthen the nation, perpetuate the life of the ancestors and preserve their memory. Therefore, the last period of life is no longer perceived as a tragedy, and this is the main attitude of the lyrical protagonist. The fear of eternal disappearance is slowed down by the joy of the birth of new life. Thus a lethal event ("dry seed") becomes another one, nourishing a new life.

Such is the dual metaphor of Ana Kalandadze's poem, which has the same beginning and the end. This is what the poet needs in order to intensify the emotion, to add more artistry to the text, to voice it with more polyphony, and, most importantly, to remind us once again that death, like the setting of the sun, does not mean the final disappearance-destruction. "Setting of the sun" will inevitably be followed by the birth-resurrection of a new life, which will lead to eternity.

Keywords: "Dead sun" had been called a sundown, coded, gushing life, bliss with the birth of the grandchildren, nourishing of a new life.

თამარ გელიტაშვილი

აკადემიური დოქტორი,

გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტის

მოწვეული სპეციალისტი

ORCID: 0000-0002-9879-0199

tangelitashvili@gmail.com

+995 599 33 51 33

აბსტრაქტი

მიწიდან შობილთ ბოლოს მაინც მიწა მოგვიკითხავს;

დროებით სიცოცხლესთან მიშვილებულებს, სამყაროსთვის ერთი თვალის მოვლენასაც ვერ მოვასწრებთ, ისე დაგვიძახებს ჩვენი დედა-მიწა; დაგვიძახებს, რათა მკერდში მაგრად ჩავვიკრას და არასდროს აღარსად გაგვიშვას;

ანა კალანდაძეს სულ თექვსმეტი სტრიქონი დასჭირდა იმისათვის, რომ ლექსში სიკვდილ-სიცოცხლის ეს კანონზომიერება გადმოეცა.

საგულისხმოა, რომ ეს თექვსმეტივე სტრიქონი თავიდან ბოლომდე კოდირებულია. კოდირებულია, როგორც მისი სათაური, ისე სიღრმისეული, მეორეული პლანის შემცველი ქვეტექსტი. აქ ისეთ მოვლენასთან გვაქვს საქმე, როცა ჯერ თითოეული სიტყვა-გამოთქმის მეტაფორული მნიშვნელობა უნდა გავშიფროთ, შემდეგ კი ამ მეტაფორისა თუ ალეგორია-სიმბოლოების მეორეული, ღრმააზროვანი შინაარსი.

ალიტერაციებში - "სხვიმიმკრთალი" და "სხვიმიმკვდარი" - სწორედაც რომ სიჭაბუკისა და მოწიფულობის ასაკს კარგა ხანს გადაბიჯებული, სიბერით დაუძღურებული ადამიანის ყოფაა გაცხადებული, რომლის თვალეზშიც მზე (ამ კონკრეტულ შემთხვევაში სიცოცხლის სიმბოლო) ჩამქრალა.

ანა კალანდაძის ამ ორმაგად კოდირებულ პოეტურ შედეგში ყოველი ფრაზა თუ პწკარედი განმარტებას აუცილებლობას წარმოშობს. ამიტომაც მხოლოდ პირველადი, ზედაპირული მეტაფორის ამარა ვერ დავრჩებით, აქ მთავარი მაინც ქვედა შრე, მეორეული, კოდირებული მეტაფორის ამოკითხვაა.

მაშ, ასე... ლექსის პირველივე სტრიქონებში ვკითხულობთ:

ორი ქვეყნის, ორი ქვეყნის საზღვრად ვდგავარ,
გულო, რისად მეხურები?

პირველადი მეტაფორით თუ ვიმსჯელებთ, ორი ქვეყნის საზღვრად დგომა, ანუ "მკვდართა მზედ" თავის წარმოდგენა დღისა და ღამის გასაყარზე ყოფნას ნიშნავს, ხოლო მისი სიღრმისეული ქვეტექსტი ლირიკული გმირის ისეთ მდგომარეობაში ყოფნაზე მიგვანიშნებს, წინა აბზაცში რომ ვისაუბრეთ - ანუ "ორი ქვეყნის საზღვრად დგომა" იმას გულისხმობს, რომ ჩვენ მუდმივად სააქოსა და საიქიოს ზღვარზე ვიმყოფებით, მეტადრე მოხუცები, ვინც სიბერეს მიაღწიეს და თავისი ცხოვრების მიმწუხრ ასაკში იმყოფებიან.

მიუხედავად იმისა, რომ სიბერით დაუძღურებულ ადამიანს თავისი მდგომარეობა აიძულებს, პესიმიზმს მიეცეს, რადგანაც ის მუდმივად გარდაცვალების მოლოდინშია და უნდა, არ უნდა, გაცნობიერებული აქვს, სიკვდილის კლანჭებს ჯერ ვერავინ დასძვრენია ხელიდან, ამ ყველაზე საზარელ მოლოდინს კი ბუნებრივად ახლავს შიში შეუცნობელი სამყაროსი.

ლექსში კონტრასტს ქმნის მეორე ტაეპი: "გულო, რისად მეხურები?"

დიალექტიზმით "რისად" (ანუ რატომ?) ლირიკული გმირი აშკარად კიცხავს საკუთარ თავს. მართალია, ის, ანუ ჩამავალი, მკვდართა მზე სიკვდილ-სიცოცხლის ("ორი ქვეყნის საზღვრად") იმყოფება, მაგრამ იმასაც აცნობიერებს, რომ არა აქვს პესიმიზმისა უფლება. "მზის ჩასვლის ჟამი" და მოახლოებული სიკვდილი არ ნიშნავს საბოლოო გაქრობას, რადგანაც ერთი ადამიანის სიცოცხლის დასრულებას მეორის, ახალი სიცოცხლის დაბადება მოჰყვება. პოეტს ამით იმის ხაზგასმა სურს, რომ სიცოცხლე მარადიულია და სიკვდილი იმიტომ დაუწესებია გამჩენს, ბუნების მსგავსად, ისიც მუდმივად განახლებადი და აღდგომადი იყოს. ამაზე მეტყველებს ფრაზები: "სხივმიმკრთალი, სხივმიმკვდარი მკვდართა მზე ვარ,/ ჩემს სხივებში თამაშობენ ბელურები".

"ბელურების თამაში" ტექსტში იმ ახალგაზრდა, მჩქეფარე სიცოცხლეს აღნიშნავს, იმ მომავალ თაობას, რომელიც "მზემიმქრალი" წინაპრის თესლიდან უნდა აღმოცენდეს და მისი მემკვიდრეობითი ხაზი გააგრძელოს.

ბუნებრივია, სიცოცხლე მემკვიდრეობით გადაეცემა ყველა მოკვდავს, რაზეც შემდეგი ფრაზაც მეტყველებს: "ვარდის რტოზე შერჩენილი ხმელი თესლი აკენკეს და გაიტაცეს ბელურებმა". აქ ვარდის რტო ერთ დროს სიცოცხლითა და სილამაზით სავსე ადამიანის ყოფას აღნიშნავს, რომლის აწ უკვე მიმქრალი სიცოცხლის ხაზი ("ხმელი თესლი") მისმა შთამომავლებმა უნდა გაგრძელონ ("აკენკეს და გაიტაცეს ბელურებმა"). სწორედ მემკვიდრეობის გამრავლების სიხარულით გამოწვეული განცდა აძლევს ლირიკულ გმირს ოპტიმიზმის საფუძველს და სიკვდილის მოახლოების მტანჯველ გრძნობას უქარწყლებს. სიბერეს ყოველთვის ახლავს თან ნეტარება შვილიშვილებისა და შვილთაშვილების დაბადებისა, რომელთაც გვარი უნდა გააგრძელონ და ერი გააძლიერონ, წინაპრის სიცოცხლე უკვდავყონ და მათელი ხსოვნა შეინახონ. ამიტომაც აღარ აღიქმება სიცოცხლის ბოლო პერიოდი ტრაგედიად და სწორედ ეს არის მიზეზი ლირიკული გმირის მაჟორული განწყობისა. მარადიული გაქრობის შიშს ახალი სიცოცხლის გაბადების სიხარული ანელებს. ასე ხდება კვდომადი მოვლენა ("ხმელი თესლი") სხვა, ახალი სიცოცხლის მასაზრდოებელი.

ასეთია ორმაგი მეტაფორა ანა კალანდაძის ლექსისა, რომელსაც ერთნაირი დასაწყისი და დასასრული აქვს. ეს კი პოეტს იმისათვის სჭირდება, რომ ემოცია გაამძაფროს, მეტი მხატვრულობა შესძინოს ტექსტს, უფრო მეტი პოლიფონიურობით აახმიანოს და, რაც მთავარია, კიდევ ერთხელ შეგვახსენოს, რომ სიკვდილი, მსგავსად მზის ჩასვლისა, არ ნიშნავს საბოლოო გაქრობა-განადგურებას. "მზებუდობას" აუცილებლად მოსდევს ახალი სიცოცხლის დაბადება-აღორძინება, რაც მარადიულობას განაპირობებს.

საკვანძო სიტყვები: "მკვდართა მზე" ჩამავალ მზეს ეწოდება, კოდირებულია, მჩქეფარე სიცოცხლე, მიმქრალ-მინავლებული სიცოცხლე, ნეტარება შვილიშვილებისა და შვილთაშვილების დაბადებისა, ახალი სიცოცხლის მასაზრდოებელი.

მსჯელობა

*"მკვდარი მხოლოდ ამქვეყნიდან გადის, არა
სამყაროდან. ის იქ რჩება, რათა სახე იცვალოს
და დაიშალოს შემადგენელ სტრიქონებად,
რომელთაგანაც ითხზვი შენც და მთელი სამყაროც"*

მარკუს ავრელიუსი

მიწიდან შობილთ ბოლოს მაინც მიწა მოგვიკითხავს;

დროებით სიცოცხლესთან მიშვილებულეხს, სამყაროსთვის ერთი თვალის მოვლებასაც ვერ მოვასწრებთ, ისე დაგვიძახებს ჩვენი დედა-მიწა; დაგვიძახებს, რათა მკერდში მაგრად ჩაგვიკრას და არასდროს აღარსად გაგვიშვას;

ალბათ, ვებრალებით წუთისოფლის სატანჯველისათვის და ამიტომაც გვიწესებს ასე ხანმოკლედ რეგლამენტირებულ ამქვეყნიურ დროს;

ხვალ უკვე სხვისი ჯერი დადგება - ჩვენ მიერ "გამოთავისუფლებული" სიცოცხლის ადგილს სხვა დაიკავებს, ხვალ კიდევ სხვა და ასე დაუსაზამოდ...

ანა კალანდაძეს სულ თექვსმეტი სტრიქონი დასჭირდა იმისათვის, რომ ლექსში სიკვდილ-სიცოცხლის ეს კანონზომიერება გადმოეცა.

საგულისხმოა, რომ ეს თექვსმეტივე სტრიქონი თავიდან ბოლომდე კოდირებულია. კოდირებულია, როგორც მისი სათაური, ისე სიღრმისეული, მეორეული პლანის შემცველი ქვეტექსტი. აქ ისეთ მოვლენასთან გვაქვს საქმე, როცა ჯერ თითოეული სიტყვა-გამოთქმის მეტაფორული მნიშვნელობა უნდა გავშიფროთ, შემდეგ კი ამ მეტაფორისა თუ ალეგორია-სიმბოლოების მეორეული, ღრმააზროვანი შინაარსი.

ქართულ კილო-კავთა სიტყვის კონა გვამცნობს, რომ ჩვენი ქვეყნის ზოგიერთ კუთხეში "მკვდართა მზე" ჩამავალ მზეს ეწოდება, ანუ დაისს (**ქართულ კილო-თქმათა სიტყვის კონა, 1974:558**). ეს მყარი მეტაფორა ანა კალანდაძის ლირიკულ ლექსში დაშიფრულია და სრულიად სხვა შინა-არსისკენ მიგვახედებს. ასე, მაგალითად: დაისი, რომელსაც პოეტმა "მკვდრის მზე" უწოდა, ლექსში სიცოცხლის მიწურულს მყოფი მოხუცი ადამიანის მდგომარეობაზე მიგვანიშნებს – "სხივმიმკრთალი, სხივმიმკვდარი მკვდართა მზე ვარ..."

ალიტერაციებში – "სხივმიმკრთალი" და "სხივმიმკვდარი" – სწორედაც რომ სიჭაბუკისა და მოწიფულობის ასაკს კარგა ხანს გადაბიჯებული, სიბერით დაუძღურებული ადამიანის ყოფაა გაცხადებული, რომლის თვალეზშიც მზე (ამ კონკრეტულ შემთხვევაში სიცოცხლის სიმბოლო) ჩამქრალა.

ანა კალანდაძის ამ ორმაგად კოდირებულ პოეტურ შედეგში ყოველი ფრაზა თუ პწკარედი განმარტებას აუცილებლობას წარმოშობს. ამიტომაც მხოლოდ პირველადი, ზედაპირული მეტაფორის ამარა ვერ დავრჩებით, აქ მთავარი მაინც ქვედა შრე, მეორეული, კოდირებული მეტაფორის ამოკითხვაა.

მაშ, ასე... ლექსის პირველივე სტრიქონებში ვკითხულობთ:

*ორი ქვეყნის, ორი ქვეყნის საზღვრად ვდგავარ,
გულო, რისად მეხურები?*

პირველადი მეტაფორით თუ ვიმსჯელებთ, ორი ქვეყნის საზღვრად დგომა, ანუ "მკვდართა მზედ" თავის წარმოდგენა დღისა და ღამის გასაყარზე ყოფნას ნიშნავს, ხოლო მისი სიღრმისეული ქვეტექსტი ლირიკული გმირის ისეთ მდგომარეობაში ყოფნაზე მიგვანიშნებს, წინა აზრაცში რომ ვისაუბრეთ – ანუ "ორი ქვეყნის საზღვრად დგომა" იმას

გულისხმობს, რომ ჩვენ მუდმივად სააქოსა და საიქიოს ზღვარზე ვიმყოფებით, მეტადრე მოხუცები, ვინც სიბერეს მიაღწიეს და თავისი ცხოვრების მიმწუხრ ასაკში იმყოფებიან.

მკვლევარ მათა ჯალიაშვილის აზრით: "სიკვდილზე ფიქრმა დაბადა პოეტის წარმოსახვაში ეს ულამაზესი სიმბოლო და სახე მკვდრის მზისა. სიცოცხლე განუწყვეტელი მოძრაობა და დინებაა დასასრულისაკენ, თუმცა ეს დასასრული მხოლოდ პირობითია, თუკი ადამიანს რწმენა აქვს, მან იცის, რომ სიცოცხლე არასდროს მთავრდება, მხოლოდ ფორმას იცვლის. სხეული მიწას შეუერთდება, სული კი გააგრძელებს კვლავ უსასრულობაში, მარადიულობაში სიცოცხლეს" (**ჯალიაშვილი <http://mastsavlebeli.ge/?p=4574>, 2015**).

მიუხედავად იმისა, რომ სიბერით დაუძლეველად ადამიანს თავისი მდგომარეობა აიძულებს, პესიმიზმს მიეცეს, რადგანაც ის მუდმივად გარდაცვალების მოლოდინშია და უნდა, არ უნდა, გაცნობიერებული აქვს, სიკვდილის კლანჭებს ჯერ ვერავინ დასძვრენია ხელიდან, ამ ყველაზე საზარელ მოლოდინს კი ბუნებრივად ახლავს შიში შეუცნობელი სამყაროსი.

ლექსში კონტრასტს ქმნის მეორე ტაეპი: "გულო, რისად მეხურები?"

დიალექტიზმით „რისად“ (ანუ რატომ?) ლირიკული გმირი აშკარად კიცხავს საკუთარ თავს. მართალია, ის, ანუ ჩამავალი, მკვდართა მზე სიკვდილ-სიცოცხლის ("ორი ქვეყნის საზღვრად") იმყოფება, მაგრამ იმასაც აცნობიერებს, რომ არა აქვს პესიმიზმისა უფლება. "მზის ჩასვლის ჟამი" და მოახლოებული სიკვდილი არ ნიშნავს საბოლოო გაქრობას, რადგანაც ერთი ადამიანის სიცოცხლის დასრულებას მეორის, ახალი სიცოცხლის დაბადება მოჰყვება. პოეტს ამით იმის ხაზგასმა სურს, რომ სიცოცხლე მარადიულია და სიკვდილი იმიტომ დაუწყესებია გამჩენს, ბუნების მსგავსად, ისიც მუდმივად განახლებადი და აღდგომადი იყოს. ამაზე მეტყველებს ფრაზები: "სხივმიმკრთალი, სხივმიმკვდარი მკვდართა მზე ვარ,/ ჩემს სხივებში თამაშობენ ბელურები".

"ბელურების თამაში" ტექსტში იმ ახალგაზრდა, მჩქეფარე სიცოცხლეს აღნიშნავს, იმ მომავალ თაობას, რომელიც "მზემიმკრალი" წინაპრის თესლიდან უნდა აღმოცენდეს და მისი მემკვიდრეობითი ხაზი გააგრძელოს.

ანა კალანდაძის ლექსმა, შეუძლებელია, არ გაგვახსენოს ვაჟა-ფშაველას ლექსი "სოფლისა წესი ასეა", სადაც მგოსანი პოეტური მგზნებარებით გადმოსცემს სიკვდილ-სიცოცხლის მარადიულ წრებრუნვას, სადაც მოხუცის სიკვდილი აღარ აღიქმება ტრაგედიად, იმ მიზეზით, რომ ის ახალმა, ნორჩმა სიცოცხლემ უნდა ჩაანაცვლოს. ამიტომაც იგრძნობა ვაჟას ლექსში ლირიკული გმირის ამაღლებული პათეტიკა, რისთვისაც ადიდებს კიდევ შემოქმედის მიერ დაწესებულ გარდაუვალ ხვედრს:

სოფლისა წესია ასეა:
ჩვენ წავალთ, სხვანი რჩებიან;
მკვდრების მაგივრად მალევე
მეორეები ჩნდებიან.
სიცოცხლეს სიცოცხლე უყვარს,
ეს იმიტომ დასდვა წესადა;
სიკვდილი გაუჩენია
მას თავის გასაკვებადა.
იმიტომაც სძულს უძლეური,
ვით ტანსაცმელი ძველია;
რომ უყვარს ნორჩი, ახალი, –
მით დაიმშვენოს წელია.

ანა კალანდაძის "მკვდართა მზე ვარ" გაგრძელებაა ვაჟას გენიალური ნააზრევისა, ოღონდ იმ განსხვავებით, რომ ანას ყოველი მეტაფორა თუ სიმბოლო, როგორც ითქვა, დაშიფრულია და ორმაგად არის კოდირებული. ამის დასტურია შემდეგი სტრიქონებიც:

კორჩიოტას, კორჩიოტას თესლი გალხვა,
 ორთქლად მიდის ნესტიანი სუნთქვა მიწის;
 ნაკადულის სიმღერებში სძინავს ღაღღას...
 ლხენით ვისმენ ბელურების წივ-წივ, წივ-წივს...
 ამოდიან, ბალახების სუნთქვა მესმის,
 მაგრამ... მაინც გული რისად მეხურება?
 ვარდის რტოზე შერჩენილი ხმელი თესლი
 აკენკეს და გაიტაცეს ბელურებმა...

გაზაფხულის ფერადოვნება განუმეორებელი პოეტური მეტყველებითა და ინტონაციებით არის ასახული, ხოლო ბუნების პერსონიფიკაცია მეტ სიმძაფრესა და გამომსახველობას აძლევს ლექსის საერთო ამაღლებულ ტონალობას. ბუნებრივია, გაზაფხულის პირველი ამოფეთქვა "კორჩიოტას" (ყოჩივარდას) ამოწვევრა და ბალახის ამობიზინება ახალი სიცოცხლის დასაწყისს მოასწავლებს, იმ სიცოცხლისა, რომელიც ნესტიანმა მიწამ უნდა გაანოყივროს და შვას. ნესტიანი მიწა კი ზამთარგამოვლილი ნიადაგია, მეტაფორული მნიშვნელობით - მიმქრალ-მინავლებული სიცოცხლე, რომელმაც ორთქლი, ანუ ახალი სიცოცხლე უნდა დაბადოს.

ბუნებრივია, სიცოცხლე მემკვიდრეობით გადაეცემა ყველა მოკვდავს, რაზეც შემდეგი ფრაზაც მეტყველებს: "ვარდის რტოზე შერჩენილი ხმელი თესლი აკენკეს და გაიტაცეს ბელურებმა". აქ ვარდის რტო ერთ დროს სიცოცხლითა და სილამაზით სავსე ადამიანის ყოფას აღნიშნავს, რომლის აწ უკვე მიმქრალი სიცოცხლის ხაზი ("ხმელი თესლი") მისმა შთამომავლებმა უნდა გაგრძელონ ("აკენკეს და გაიტაცეს ბელურებმა"). სწორედ მემკვიდრეობის გამრავლების სიხარულით გამოწვეული განცდა აძლევს ლირიკულ გმირს ოპტიმიზმის საფუძველს და სიკვდილის მოახლოების მტანჯველ გრძნობას უქარწყლებს. სიბერეს ყოველთვის ახლავს თან რომელთაც გვარი უნდა გააგრძელონ და ერი გააძლიერონ, წინაპრის სიცოცხლე უკვდავყონ და მათელი ხსოვნა შეინახონ. ამიტომაც აღარ აღიქმება სიცოცხლის ბოლო პერიოდი ტრაგედიად და სწორედ ეს არის მიზეზი ლირიკული გმირის მაჟორული განწყობისა. მარადიული გაქრობის შიშს ახალი სიცოცხლის გაბადების სიხარული ანელებს. ასე ხდება კვდომადი მოვლენა ("ხმელი თესლი") სხვა, ახალი სიცოცხლის მასაზრდოებელი.

ამ ფაქტს აკაკი ბაქრაძე ასე განმარტავს:

"უდიდესი კანონზომიერება - დაბადება და სიკვდილი. სიცოცხლე შეწყდება, თუ დაბადების გვერდით სიკვდილი არ იქნა და სიკვდილის გვერდით - დაბადება" (ბაქრაძე 2004:557).

ასეთია ორმაგი მეტაფორა ანა კალანდაძის ლექსისა, რომელსაც ერთნაირი დასაწყისი და დასასრული აქვს. ეს კი პოეტს იმისათვის სჭირდება, რომ ემოცია გაამძაფროს, მეტი მხატვრულობა შესძინოს ტექსტს, უფრო მეტი პოლიფონიურობით აახმიანოს და, რაც მთავარია, კიდევ ერთხელ შეგვახსენოს, რომ სიკვდილი, მსგავსად მზის ჩასვლისა, არ ნიშნავს საბოლოო გაქრობა-განადგურებას. "მზებუდობას" აუცილებლად მოსდევს ახალი სიცოცხლის დაბადება-აღორძინება, რაც მარადიულობას განაპირობებს.

გამოყენებული ლიტერატურა

- bakradze, a. (2004). *tkhzulebani*. t'. VII. tbilisi: gamomtsemloba "nek'eri", "lomisi". (ბაქრაძე, ა. (2004). *თხზულებანი*. ტ. VII. თბილისი: გამომცემლობა "ნეკერი", "ლომისი").
- kartul k'ilo-tkmata sit'qvis k'ona. (1974). tbilisi: gamomtsemloba „ganatleba”. (ქართულ კილო-თქმათა სიტყვის კონა. (1974). თბილისი: გამომცემლობა „განათლება”).
- jaliashvili, m. (2015). *chamavali mzis aghsareba*. <http://mastsavlebeli.ge/?p=4574>.
- (ჯალიაშვილი, მ. (2015). *ჩამავალი მზის აღსარება*. <http://mastsavlebeli.ge/?p=4574>).